

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2016. gada 21. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Direktīva 93/13/EEK — 7. pants — Valsts tiesību normas, ar kurām regulē maksātspējas procesu — No patēriņa kredītīguma izrietoši parādi — Tiesības efektīvi vērsties tiesā — Pielikuma 1. punkta e) apakšpunkts — Kompensācijas summas neproporcionalitāte — Direktīva 2008/48/EK — 3. panta l) punkts — Kredīta kopsumma — I pielikuma I daļa — Izņemtā kredīta vērtība — Gada procentu likmes aprēķināšana — 10. panta 2. punkts — Pienākums sniegt informāciju — Pārbaude pēc savas ierosmes — Sankcija

Lieta C-377/14

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Krajský soud v Praze* (Prāgas apgabaltiesa, Čehijas Republika) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2014. gada 24. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 7. augustā, tiesvedībā

Ernst Georg Radlinger,

Helena Radlingerová

pret

Finway a.s.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: otrās palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*], kas pilda trešās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši K. Toadere [*C. Toader*] (referente), F. Biltšens [*F. Biltgen*], E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*] un K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*],

ģenerālvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 15. jūlija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Radlinger* un *Radlingerová* vārdā — *I. Ullč*,

— *Finway a.s.* vārdā — *L. Macek*,

— Čehijas Republikas valdības vārdā — *M. Smolek* un *J. Vlácił*, kā arī *S. Šindelková*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda — čehu.

- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *D. Kuon*, pārstāvji,
 - Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *M. van Beek*, kā arī *G. Goddin* un *K. Walkerová*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2015. gada 19. novembra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt, pirmkārt, Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.) 7. panta 1. punktu, kā arī šīs direktīvas pielikuma 1. punkta e) punktu un, otrkārt, Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Direktīvas 2008/48/EK par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK (OV L 133, 66. lpp., un labojumi – OV 2009, L 207, 14. lpp., OV 2010, L 199, 40. lpp., OV 2011, L 234, 46. lpp., un OV 2015 L 36, 15. lpp.) 10. panta 2. punktu un 22. panta 2. punktu, kā arī šīs pēdējās minētās direktīvas I pielikuma I daļu.
- 2 Šis lūgums ir ticis iesniegts tiesvedībā starp *E. G. Radlinger* un *H. Radlingerová* (turpmāk tekstā – “*laulātie Radlinger*”) un *Finway a.s.* (turpmāk tekstā – “*Finway*”) par prasījumiem, kuri paziņoti maksātnespējas procesā un kuru pamatā ir patēriņa kredītlīgums.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 93/13

- 3 Saskaņā ar Direktīvas 93/13 1. panta 1. punktu tās mērķis ir saskaņot dalībvalstu normatīvus un administratīvus aktus, kas attiecas uz negodīgiem noteikumiem līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju.
- 4 Atbilstoši šīs direktīvas 3. panta 1. punktam līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam. Minētās direktīvas 3. panta 3. punktā ir norādīts, ka “pielikumā atrodas indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem”. Atbilstoši šī pielikuma 1. punkta e) apakšpunktam šo noteikumu vidū ir tie, kuru mērķis vai sekas ir “pieprasīt patērētājam, kurš nespēj izpildīt savas saistības, maksāt neproporcionāli lielu kompensāciju”.
- 5 Direktīvas 93/13 4. panta 1. punktā ir noteikts:

“Neskarot 7. pantu, līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs.”

6 Šīs direktīvas 6. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un, ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”

7 Saskaņā ar šīs direktīvas 7. pantu:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.

2. Šā panta 1. punktā minētie līdzekļi ietver noteikumus, saskaņā ar kuriem personas vai iestādes, kurām atbilstoši valsts tiesībām ir likumīgas intereses patērētāju aizsardzībā, var saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem iesniegt prasību tiesā vai kompetentās pārvaldes iestādēs, lai panāktu lēmumu par to, vai līguma noteikumi, kas sastādīti vispārējai izmantošanai, ir negodīgi, un, lai minētās personas vai iestādes varētu piemērot atbilstošus un efektīvus līdzekļus šo noteikumu ilgstošas izmantošanas novēršanai.

[..]”

Direktīva 2008/48

8 Kā precizēts Direktīvas 2008/48 1. pantā, tās mērķis ir saskaņot dažus dalībvalstu normatīvo aktu un administratīvo procedūru aspektus saistībā ar līgumiem, kas attiecas uz patēriņa kredītu.

9 Atbilstoši šīs direktīvas 2. panta 2. punkta a) apakšpunktam šo direktīvu nepiemēro tostarp “kredītliģumiem, kas ir nodrošināti ar hipotēku vai citu pielīdzināmu nodrošinājumu, ko parasti izmanto dalībvalstī attiecībā uz nekustamo īpašumu, vai kas ir nodrošināti ar tiesībām saistībā ar nekustamo īpašumu”. Minētās direktīvas preambulas 10. apsvērumā ir norādīts, ka, lai arī šajā direktīvā ir definēta tās darbības joma, dalībvalstis tomēr var piemērot tiesību normas jautājumiem, kas ir ārpus šīs direktīvas darbības jomas.

10 Saskaņā ar Direktīvas 2008/48 preambulas 6., 7., 9., 19. un 31. apsvērumu tās mērķis tostarp ir izveidot pārredzamāku un efektīvāku patēriņa kredītu tirgus attīstību iekšējā tirgū, īstenojot pilnīgu saskaņošanu, lai visiem patērētājiem Eiropas Savienībā nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni, nepieciešamība nodrošināt, ka visa vajadzīgā informācija kredītliģumā ir izklāstīta skaidri un lakoniski, lai patērētājs varētu pieņemt lēmumu, zinot visus faktus, un lai patērētājs zinātu savas kredītliģumā noteiktās tiesības un pienākumus, un nodrošināt, ka patērētājs pirms kredītliģuma noslēgšanas saņemtu atbilstīgu informāciju, it īpaši par gada procentu likmi (turpmāk tekstā – “GPL”) visā Savienībā, kas viņam ļauj salīdzināt šīs likmes.

11 Turklāt Direktīvas 2008/48 preambulas 43. apsvērumā it īpaši ir noteikts, ka, lai arī pastāv vienota matemātiskā formula GPL aprēķināšanai, tā vēl nav pilnībā salīdzināma visā Savienībā. Tādēļ šīs direktīvas mērķis ir skaidri un vispusīgi noteikt kredīta kopējās izmaksas patērētājam.

12 Direktīvas 2008/48 3. pantā “Definīcijas” ir noteikts:

“Šajā direktīvā:

[..]

- g) “kredīta kopējās izmaksas patērētājam” ir visas izmaksas, tostarp procenti, komisijas nauda, nodokļi un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītligumu un kas ir kreditoram zināmi, izņemot notāra izmaksas; iekļauj arī izmaksas, kas saistītas ar papildu pakalpojumiem saistībā ar kredītligumu, jo īpaši apdrošināšanas prēmijas, ja turklāt pakalpojumu līguma noslēgšana ir obligāts priekšnoteikums, vai nu lai vispār saņemtu kredītu, vai lai to saņemtu ar izsludinātajiem noteikumiem un nosacījumiem;
- h) “kopējā summa, kas jāmaksā patērētājam” ir kopējā kredīta kopsumma un kredīta kopējās izmaksas patērētājam;
- i) “[GPL]” ir kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kas ir izteiktas ikgadējos procentos no kredīta kopsummas, attiecīgajā gadījumā iekļaujot izmaksas atbilstīgi 19. panta 2. punktam;
- [..]
- l) “kredīta kopsumma” ir maksimālā kopsumma, kas pieejama saskaņā ar kredītligumu;
- [..]”
- 13 Direktīvas 2008/48 10. panta par kredītligumos iekļaujamo informāciju 1. punkta pirmajā daļā ir prasīts, lai kredītligumi tiktu sagatavoti papīra formā vai izmantojot citu pastāvīgu informācijas nesēju. Tā 2. punktā ir uzskaitīta skaidri un lakoniski norādāmā informācija jebkurā kredītligumā. Šis saraksts tostarp iekļauj:
- “[..]
- d) kredīta kopsummu un izmantošanas nosacījumus;
- [..]
- f) aizņēmuma likmi, šīs likmes – attiecīgos gadījumos – indeksācijas vai standarta procentu likmi, kas piemērojama sākotnējai aizņēmuma likmei, kā arī aizņēmuma likmes maiņas periodus, noteikumus un procedūras. Ja atkarībā no apstākļiem piemēro atšķirīgas aizņēmuma likmes – minēto informāciju par visām piemērojamām likmēm;
- g) [GPL] un kopējo patērētāja maksājamo summu, kas aprēķināta kredītliguma noslēgšanas brīdī; min visus pieņēmumus, kas izmantoti minētās likmes aprēķinam;
- h) patērētāja veicamo maksājamo apjomu, skaitu un biežumu un – attiecīgā gadījumā – kārtību, kādā maksājumus novirzīs dažādu nesamaksāto maksājumu samaksai, kuriem piemēro dažādas aizņēmuma likmes;
- [..]”
- 14 Direktīvas 2008/48 19. panta “[GPL] aprēķināšana” 1. un 2. punktā ir paredzēts:
- “1. [GPL], ar kuru gadā nosaka pašreizējo vērtību visām esošām vai nākotnes saistībām (aizdevumi, atmaksas un izmaksas), par kuru vienojies kreditors un patērētājs, aprēķina saskaņā ar matemātisko formulu, kas izklāstīta I pielikuma I daļā.
2. Lai aprēķinātu [GPL], nosaka kredīta kopējās izmaksas patērētājam, izņemot jebkuras kredīta kopējās izmaksas, kas patērētājam jāmaksā par jebkuru kredītligumā noteikto saistību neizpildi, kas paredzētas kredītligumā, un maksas, kas nav pirkuma cena, kura viņam jāmaksā, iegādājoties preces vai pakalpojumus, ja darījums veikts skaidrā naudā vai uz kredīta.

Konta, kurā tiek reģistrētas gan maksājumu operācijas, gan kredīta izmaksas operācijas, uzturēšanas izmaksas, izmaksas par norēķinu līdzekli, kas izmantots gan maksājumu operācijām, gan kredīta izmaksai, un citas izmaksas, kas saistītas ar maksājumu operācijām, iekļauj kredīta kopējās izmaksas patērētājam, ja konta atvēršana nav fakultatīva, un konta izmaksas ir skaidri un atsevišķi norādītas kredītlīgumā vai jebkurā citā ar patērētāju noslēgtā līgumā.”

- 15 Minētās direktīvas 22. panta “Saskaņošana un šīs direktīvas obligāta piemērošana” 2. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāji nevar atteikties no tiesībām, kas viņiem piešķirtas ar valstu tiesību aktiem, ar kuriem īsteno šo direktīvu vai kuri atbilst šai direktīvai.”

- 16 Atbilstoši minētās direktīvas 23. pantam “Sankcijas”:

“Dalībvalstis pieņem noteikumus par sankcijām, kas piemērojamas par valsts noteikumu, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, pārkāpumiem, un veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu sankciju īstenošanu. Paredzētajām sankcijām ir jābūt efektīvām, samērīgām un preventīvām.”

- 17 Direktīvas 2008/48 I pielikuma I daļā tostarp ir ietverts šāds precizējums:

“[..]

Pamatvienādojums, ar ko nosaka [GPL], izsaka ekvivalenci gada periodā starp kopējo esošo izņemtā kredīta vērtību, no vienas puses, un kopējo esošo atmaksas un izmaksu vērtību, no otras puses [..]”.

Čehijas Republikas tiesības

Maksātnespējas process

- 18 No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka maksātnespējas procedūru regulē Likums Nr. 182/2006 par maksātnespēju un tās atrisināšanas veidiem (*zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*), kurā grozījumi izdarīti ar Likumu Nr. 185/2013 (turpmāk tekstā – “Maksātnespējas likums”).
- 19 Saskaņā ar šo likumu parādnieks tostarp ir uzskatāms par maksātnespējīgu šī likuma izpratnē, ja viņš nespēj izpildīt savas finanšu saistības vairāk nekā 30 dienu laikā pēc tam, kad jāveic maksājums. Parādnieks, kurš nav komersants, var iesniegt pieteikumu maksātnespējas tiesā, lai maksātnespējas statusu pārskatītu un atrisinātu ar parādu dzēšanu. Parādu dzēšana ir atļauta, pirmkārt, ja tiesa konstatē, ka ar šo pieteikumu parādniekam nav ļaunprātīgas intereses, un, otrkārt, ja tiek saprātīgi pieņemts, ka reģistrētie nenodrošinātie kreditori ar šo parādu dzēšanu atgūst vismaz 30 % no konstatētajiem prasījumiem. Šādā maksātnespējas procesā tiesa – pirms tās lēmuma attiecībā uz parādu dzēšanu pieņemšanas – saskaņā ar šī likuma 410. pantu nevar pārbaudīt – ne pēc savas ierosmes, ne pēc parādnieka pieteikuma – prasījumu pamatotību, apmēru vai klasificēšanu atbilstoši to apmierināšanas secībai, pat ja rodas jautājumi, kas ir regulēti Direktīvā 93/13 vai 2008/48.
- 20 Vienīgi tad, kad maksātnespējas tiesa ir apstiprinājusi maksātnespējas atrisināšanu ar parādu dzēšanu, parādnieks var celt blakus prasību, lai apstrīdētu paziņotos prasījumus, tomēr ar šo prasību var apstrīdēt vienīgi izpildāmos nenodrošinātos prasījumus. Turklāt šajā gadījumā parādnieks, lai pamatotu šī prasījuma esamības vai apmēra apstrīdēšanu, var atsaukties vienīgi uz šī prasījuma spēka zaudēšanu vai noilgumu.

Tiesiskais regulējums patērētāju aizsardzības jomā

- 21 Ar Likuma Nr. 40/1964, ar kuru ievieš Civilkodeksu (*Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník*), – redakcijā, kura bija spēkā līdz 2013. gada 31. decembrim, – (turpmāk tekstā – “Civilkodekss”) 51.a un nākamajiem pantiem Čehijas Republikas tiesībās ir tikusi transponēta Direktīva 93/13.
- 22 Atbilstoši šī kodeksa 56. panta 1. punktam ar patērētājiem noslēgtajos līgumos nedrīkst iekļaut noteikumus, kuri, pārkāpjot labticības prasību, rada ievērojamu nelīdzsvarotību līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam. Saskaņā ar minētā kodeksa 55. panta 2. punktu šāda veida ar patērētājiem noslēgtajos līgumos ietverti noteikumi nav spēkā. Šī paša kodeksa 56. panta 3. punktā ir ietverts indikatīvs tādu noteikumu, ko var uzskatīt par negodīgiem, saraksts, kurā iedvesma ir ņemta no Direktīvas 93/13 pielikuma, bet kurā nav iekļauts šī pielikuma 1. punkta e) apakšpunktā minētais noteikums, kura mērķis vai sekas ir pieprasīt patērētājam, kurš nespēj izpildīt savas saistības, maksāt neproporcionāli lielu kompensāciju.
- 23 Direktīva 2008/48 Čehijas Republikas tiesībās tika transponēta ar Likumu 145/2010 par patēriņa kredītlīgumiem, ar kuru grozīti daži likumi to sākotnējā redakcijā (*Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů*, turpmāk tekstā – “Likums par patēriņa kredītlīgumiem”).
- 24 Šī likuma 6. panta 1. punktā, kurš attiecas uz kreditora pienākumu sniegt informāciju patērētājam, ir noteikts:
- “Patēriņa kredītlīgumus sagatavo rakstveidā, un tajā skaidri, lakoniski un pārredzami iekļauj šī likuma 3. pielikumā minēto informāciju. Šīs prasības sniegt informāciju vai rakstveida formas prasības neievērošanas rezultātā līgums nezaudē spēku. [..]”
- 25 Atbilstoši Likuma par patēriņa kredītlīgumiem 8. pantam, ja patēriņa kredītlīgumā nav ietverta informācija, kas minēta šī likuma 6. panta 1. punktā, un patērētājs izmanto šo faktu pret kreditoru, tiek uzskatīts, ka par patēriņa kredītu no sākuma ir aprēķināti procenti pēc diskonta likmes, kas ir spēkā līguma noslēgšanas brīdī un ko publicējusi Čehijas Republikas Nacionālā banka, un nav spēkā nekādas vienošanās par citiem maksājumiem par patēriņa kredītu.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 26 2011. gada 29. augustā laulātie *Radlinger* noslēdza patēriņa kredītlīgumu ar *Smart Hypo s. r. o.*, saskaņā ar kuru viņiem izsniegts aizdevums 1 170 000 Čehijas Republikas kronu (CZK) (aptuveni EUR 43 300) apmērā.
- 27 Kā atlīdzību par šo aizdevumu laulātie *Radlinger* vispirms apņēmas atmaksāt kreditoram summu CZK 2 958 000 (aptuveni EUR 109 500) 120 ikmēneša maksājumos. Šo summu veidoja pamatparāds, procenti ar likmi 10 % gadā no pamatparāda kredītlīguma darbības laikā, maksājumi aizdevējam CZK 585 000 (EUR 21 600) apmērā un izmaksas CZK 33 000 (EUR 1200) apmērā. Šī patēriņa kredīta GPL bija 28,9 %.
- 28 Papildus likumā noteiktajiem kavējuma procentiem laulātie *Radlinger* apņēmas samaksāt aizdevējam līgumsodu 0,2 % apmērā no pamatparāda summas par katru kavējuma dienu, vienotu līgumsodu CZK 117 000 (aptuveni EUR 4300) apmērā, ja saistību izpilde tiktu aizkavēta ilgāk nekā vienu mēnesi, un vienreizēju maksājumu CZK 50 000 (aptuveni EUR 1850) par izmaksām parāda summas atgūšanai.
- 29 Visbeidzot, aizdevējam bija tiesības pieprasīt tūlīt atmaksāt visu parāda summu, ja kāds no ikmēneša maksājumiem netiktu samaksāts pilnībā vai savlaicīgi vai ja aizdevēja piekrišana nebūtu spēkā tādēļ, ka laulātie *Radlinger* ir tiši noklusējuši informāciju.

- 30 Kā izriet no iesniedzējtiesas lēmuma, laulātajiem *Radlinger* faktiski netika samaksāta nekāda summa. Pamatlietā apspriestais kredīts tika izmantots, lai apmaksātu iepriekšējos parādus tiesu izpildītājam, notāra izmaksas, kā arī aizdevējam ar minēto kredītu saistītās izmaksas, pirmais tā mēneša maksājums un daļa no nākamajiem mēneša maksājumiem.
- 31 2011. gada 27. septembrī *Finway*, kuram *Smart Hypo s. r. o.* bija cedējis prasījumus, kuri tam bija attiecībā uz laulātajiem *Radlinger*, informēja viņus par pieprasījumu tūlītēji samaksāt visu parādu CZK 2 873 751 (aptuveni EUR 106 300) apmērā, jo pamatlietā apspriestā līguma noslēgšanas brīdī bija noklusēta būtiska informācija. *Finway* uzskata, ka laulātie *Radlinger* bija noklusējuši informāciju ar norādi, ka viņu īpašumam iepriekš bijis piemērots izpildes rīkojums CZK 4285 (EUR 160) apmērā.
- 32 Ar 2012. gada 19. novembra brīdinājuma vēstuli šī sabiedrība vēlreiz lūdza laulātos *Radlinger* atmaksāt parādu, kura aprēķins tajā brīdī bija CZK 3 794 786 (aptuveni EUR 140 500), precizējot, ka viņu parāds ir jāatmaksā tūlītēji, jo attiecīgās personas nav regulāri un savlaicīgi atmaksājušas kredītu.
- 33 2013. gada 5. februārī laulātie *Radlinger* vērsās *Krajský soud v Plzni* (Plzeņas apgabaltiesa, Čehijas Republika), lai tā viņus atzīst par maksātnespējīgiem un apmierina viņu lūgumu dzēst parādus ar maksājumu grafiku, jo viņi nevarēja atmaksāt savas saistības un atzina atmaksas kavēšanos vairāk nekā trīs mēnešus. Šis pieteikums tika nodots *Krajský soud v Praze* (Prāgas apgabaltiesa, Čehijas Republika), kura teritoriāli bija piekritīga izskatīt šo pieteikumu, un šī pēdējā minētā tiesa ar 2013. gada 26. aprīļa rīkojumu konstatēja laulāto *Radlinger* maksātnespēju, norīkoja tiesas administratoru un lūdza kreditoriem paziņot savus prasījumus 30 dienu termiņā.
- 34 2013. gada 23. maijā saistībā ar maksātnespējas procesu *Finway* reģistrēja divus izpildāmus prasījumus – pirmais bija ar hipotēku nodrošinātais prasījums par CZK 3 045 991 (aptuveni EUR 112 700) un otrais bija nenodrošinātais prasījums CZK 1 359 540 (aptuveni EUR 50 300) apmērā, kas bija pamatlietā apspriestajā līgumā paredzētais līgumsods 0,2 % dienā par kavētiem maksājumiem no 2011. gada 23. septembra līdz 2013. gada 25. aprīlim.
- 35 2013. gada 3. jūlijā laulātie *Radlinger* piekrita, ka šie prasījumi ir izpildāmi, bet apstrīdēja to apmēru, pamatojoties uz to, ka pamatlietā apspriestā līguma noteikumi bija pretrunā vispārpieņemtajiem morāles principiem.
- 36 Ar 2013. gada 23. jūlija rīkojumu iesniedzējtiesa apstiprināja laulāto *Radlinger* maksātnespēju ar parādu dzēšanu, pamatojoties uz maksājumu grafiku.
- 37 2013. gada 24. jūlijā laulātie *Radlinger* šajā tiesā iesniedza pieteikumu ar lūgumu, kurā viņi kā parādnieki lūdza atzīt, ka *Finway* reģistrētie prasījumi pilnībā vai daļēji nav likumīgi.
- 38 Saistībā ar šo pieteikumu minētā tiesa konstatēja, ka atbilstoši Maksātnespējas likumam parādniekam ir vienīgi tiesības apstrīdēt nenodrošinātos prasījumus un darīt to tikai ar atsevišķu lūgumu un tikai tad, ja parādam ir iestājies noilgums vai tas ir zaudējis spēku.
- 39 Ņemot vērā, ka pamatlietā apspriestais līgums, kas ir *Finway* paziņoto prasījumu izcelsme, ir gan patēriņa kredītlīgums Direktīvas 2008/48 izpratnē, gan starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgts līgums Direktīvas 93/13 izpratnē, iesniedzējtiesa šaubās, vai šīs pēdējās minētās direktīvas normās paredzētie pienākumi ir jāievēro arī maksātnespējas tiesai, kurā ir apstrīdēti prasījumi, kuru izcelsme ir kredītlīgums.
- 40 Šai tiesai arī ir šaubas par pamatlietā apspriestajā līgumā paredzētās GPL likumību. Tā šajā ziņā jautā, kādas summas aizdevējs ir iekļāvis izņemtā kredīta vērtībā Direktīvas 2008/48 I pielikuma I daļas izpratnē, lai aprēķinātu GPL, ņemot vērā to, ka ar šo kredītu saistītās izmaksas, kā arī pirmie divi mēneša maksājumi uzreiz tika atskaitīti no minētā kredīta summas.

- 41 Visbeidzot tā šaubās par veidu, kādā, ņemot vērā Direktīvas 93/13 prasības, ir jāpārbauda tāda ar pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgta līguma noteikumi kā pamatlietā, kurā ir paredzēts, ka maksājuma kavēšanās gadījumā aizdevējs varēs pieprasīt parādniekam tūlītēji atmaksāt visu attiecīgo aizdevumu, tostarp procentus un aizdevēja vēlāk esošās atlīdzības, līgumsoda maksājumu 0,2 % no pamatsummas par katru kavējuma dienu un, ja šis parādnieks kavētu vairāk par vienu mēnesi, vienotu līgumsodu CZK 117 000 (aptuveni EUR 4300 apmērā).
- 42 Uzskatot, ka pamatlietas risinājums ir atkarīgs no iepriekš minēto Savienības tiesību normu interpretācijas, *Krajský soud v Praze* (Prāgas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkts un Direktīvas 2008/48 22. panta 2. punkts vai kādi citi ES tiesību aktu noteikumi par patērētāju aizsardzību neļauj piemērot:
- a) maksātnespējas likuma koncepciju, kas ļauj tiesai pārbaudīt to prasību pareizību, summu vai klasifikāciju, kādas izriet no attiecībām ar patērētājiem, pamatojoties tikai uz ar to saistītu pieteikumu, ko iesniedzis maksātnespējas procesa administrators, kreditors vai (saskaņā ar iepriekš minētajiem ierobežojumiem) parādnieks (patērētājs),
 - b) normas, kas maksātnespējas procesu reglamentējošo valsts tiesību aktu kontekstā ierobežo parādnieka (patērētāja) tiesības pieprasīt tiesai pārbaudīt kreditoru (preču piegādātāju vai pakalpojumu sniedzēju) reģistrētos prasījumus tikai gadījumos, kad ir apstiprināta patērētāja maksātnespējas procesa pabeigšana parādsaistību dzēšanas formā, un šajā kontekstā tikai saistībā ar kreditoru nenodrošinātajiem prasījumiem, kad parādnieka iebildumi ar to tiek papildus ierobežoti gadījumā, ja izpildāmie prasījumi ir atzīti ar kompetentās iestādes lēmumu, vienīgi ar iespēju apgalvot, ka prasījums ir zaudējis spēku vai tam ir iestājies noilgums, kā noteikts Maksātnespējas likuma 192. panta 3. punkta un 410. panta 2. un 3. punkta normās?
- 2) Gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša: vai tiesvedībā par prasījumu izskatīšanu saskaņā ar patēriņa kredītlikumu tiesai:
- a) ir jāņem vērā *ex officio* pat tad, ja nav nekādu iebildumu no patērētāja puses, kredīta nodrošinātāja informēšanas prasību neizpildīšana saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktu
 - b) un jāsecina sekas, kas paredzētas valsts tiesību aktos, līguma noteikumu spēkā neesamības veidā?

Ja atbilde uz pirmo vai otro jautājumu ir apstiprinoša:

- 3) Vai iepriekš piemēroto direktīvu noteikumiem ir tieša iedarbība un vai tos tieši piemērot neļauj tas, ka, ja tiesa ierosina ar to saistītu prasību *ex officio* (vai no valsts tiesību aktu viedokļa nepieņemamu prasības pārskatīšanu, pamatojoties uz neefektīvu apstrīdēšanu, ko veic parādnieks patērētājs), tas aizskar horizontālās attiecības starp patērētāju un preču vai pakalpojumu piegādātāju?
- 4) Kāda summa ir vienāda ar “kredīta kopsummu” atbilstoši Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta d) apakšpunktam un kādas summas ir iekļautas kā “izņemtās summas”, aprēķinot gada procentu likmi (GPL) saskaņā ar formulu, kas norādīta Direktīvas 2008/48 I pielikumā, ja kredītēšanas līgumā formāli tiek apsoliāts maksāt konkrētu summu, bet tajā pašā laikā ir panākta vienošanās, ka, tiklīdz kredīts ir izmaksāts, kredīta nodrošinātāja prasījumi maksas par kredīta nodrošināšanu un kredīta atmaksas pirmā maksājuma (vai sekojošo maksājumu) izpratnē zināmā mērā tiks ieskaitīti šajā summā, tāpēc summas, par kurām veikts ieskaits, īstenībā nekad netiek izmaksātas patērētājam vai uz viņa kontu un pilnīgi paliek kreditora rīcībā? Vai šo summu, kas faktiski nekad netiek izmaksātas, iekļaušana ietekmē aprēķināto GPL summu?

Neatkarīgi no atbildes uz iepriekš minētajiem jautājumiem:

- 5) Novērtējot, vai iepriekš minētā saskaņotā kompensācija ir nesamērīga Direktīvas 93/13 pielikuma 1. punkta e) apakšpunkta nozīmē, vai ir jāizvērtē visu soda klauzulu kumulatīvais efekts atbilstoši secinājumiem, neatkarīgi no tā, vai kreditors faktiski uzstāj, lai tās tiek pilnībā izpildītas, un neatkarīgi no tā, vai dažas no tām, ņemot vērā attiecīgās valsts tiesību aktu noteikumus, var uzskatīt par spēkā neesošām kopš noslēgšanas brīža, vai ir jāņem vērā tikai sodu kopējā summa, ko faktiski pieprasa un var pieprasīt?
- 6) Ja tiek konstatēts, ka līgumsodi tiek izmantoti ļaunprātīgi, vai nav jāpiemēro visi tie daļējie sodi, kas, tikai apskatot tos kopā, tiesai lika secināt, ka kompensācijas summa ir neproporcionāla Direktīvas 93/13 pielikuma 1. punkta e) apakšpunkta nozīmē, vai tikai daži no tiem (un tādā gadījumā, pēc kādiem kritērijiem tas ir jāvērtē)?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 43 Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkts un Direktīvas 2008/48 22. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, kurā maksātnespējas procesā, pirmkārt, tiesa, kurā šis process tiek izskatīts, pēc savas ierosmes nevar pārbaudīt to līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, kuri ir pamatā minētajā procesā paziņotajiem prasījumiem, un kurā, otrkārt, šī tiesa var vienīgi pārbaudīt nenodrošinātos prasījumus un tikai ar ierobežotu iebildumu skaitu, proti, ka šiem prasījumiem ir iestājies noilgums vai tie ir zaudējuši spēku.
- 44 Atbilstoši Direktīvas 2008/48 22. panta 2. punktam dalībvalstis nodrošina, ka patērētāji nevar atteikties no tiesībām, kas viņiem piešķirtas ar valstu tiesību aktiem, ar kuriem īsteno šo direktīvu vai kuri atbilst šai direktīvai. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu neizriet, ka laulātie *Radlinger* būtu atteikušies no tiesībām, kas viņiem piešķirtas ar Čehijas Republikas tiesību noteikumiem, ar kuriem ieviesta minētā direktīva. Kā savu secinājumu 40. punktā ir norādījusi ģenerāladvokāte, no tā izriet, ka šī tiesību norma nav būtiska, lai atbildētu uz pirmo jautājumu.
- 45 Saistībā ar Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktu šajā tiesību normā dalībvalstīm ir uzlikts pienākums patērētāju labā nodrošināt, ka to valsts tiesību sistēmās pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.
- 46 Šo līdzekļu vidū ir jābūt noteikumiem, kas ļauj nodrošināt patērētājiem efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, sniedzot tiem iespēju apstrīdēt tiesā strīdīgo līgumu, tostarp maksātnespējas procesā, un darīt to ar saprātīgiem procesuālajiem nosacījumiem, tādējādi neizvirzot to tiesību īstenošanai tādus nosacījumus, it īpaši attiecībā uz termiņiem vai izmaksām, kas pārmērīgi apgrūtina vai padara praktiski neiespējamu ar Direktīvu 93/13 nodrošināto tiesību īstenošanu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 1. oktobris, *ERSTE Bank Hungary*, C-32/14, EU:C:2015:637, 59. punkts).
- 47 Šajā gadījumā pirmais uzdots jautājums attiecas uz maksātnespējas procesu organizēšanu strīdā, kurā parādnieks patērētājs apstrīd paziņoto prasījumu pamatotību.
- 48 Atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai, ja konkrētajā jautājumā nav Savienības tiesiskā regulējuma, katras dalībvalsts tiesību sistēmā saskaņā ar procesuālās autonomijas principu ir jānosaka piekritīgās tiesas un jāparedz sīki procesuāli noteikumi prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas Savienības tiesībās. Šajā ziņā procesuālā kārtība prasībām, kas paredzēta, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir paredzētas Savienības tiesībās,

nedrīkst būt nelabvēlīgāka par kārtību, kas attiecas uz līdzīgām prasībām valsts teritorijā (līdzvērtības princips), nedz arī padarīt par neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību izmantošanu, kas piešķirtas ar Savienības tiesību sistēmu (efektivitātes princips) (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 12. februāris, *Baczó un Vizsnyiczai*, C-567/13, EU:C:2015:88, 41. un 42. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

- 49 Attiecībā uz līdzvērtības principu, kā savu secinājumu 32. punktā ir norādījusi ģenerālvokāte, jānorāda, ka Tiesas rīcībā nav informācijas, kas varētu apšaubīt pamatlietā apspriestā tiesiskā regulējuma saderību ar šo principu.
- 50 Saistībā ar efektivitātes principu ikviens gadījums, kad rodas jautājums, vai valsts procesuālā norma nepadara neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtinā Savienības tiesību piemērošanu, ir jāanalizē, ņemot vērā šīs tiesību normas nozīmi visā procesā, tās attīstību un īpatnības dažādu instanču valsts tiesās. Tomēr procesu īpatnības nevar būt faktors, kas var ietekmēt patērētājiem saskaņā ar Direktīvas 93/13 normām nodrošināto tiesisko aizsardzību (šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 10. septembris, *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 52. un 53. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 51 Šajā lietā pirmā jautājuma a) daļa attiecas uz šī sprieduma 19. un 20. punktā izklāstītās valsts procesuālās kārtības saderību ar Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktu, jo ar šo kārtību tiesa, kurā tiek izskatīts maksātnespējas process, pēc savas ierosmes nevar pārbaudīt to līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, kuri ir pamatā paziņotajiem prasījumiem šajā procesā.
- 52 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai valsts tiesai pēc savas ierosmes ir jānovērtē Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā ietilpstoša līguma noteikuma negodīgais raksturs un, to veicot, ir jāizlīdzina starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju pastāvošā nelīdzsvarotība, ja tās rīcībā ir vajadzīgais juridiskais un faktiskais pamatojums (spriedums, 2015. gada 1. oktobris, *ERSTE Bank Hungary*, C-32/14, EU:C:2015:637, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 53 Tiesa ir nospriedusi, ka, lai nodrošinātu šajā direktīvā paredzēto aizsardzību, pastāvošā nevienlīdzība starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju var tikt izlīdzināta tikai ar valsts tiesas, kura izskata šādus strīdus, aktīvu iejaukšanos, proti, no to personu puses, kas pašas nav līguma slēdzējas (šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 27. februāris, *Pohotovost*, C-470/12, EU:C:2014:101, 40. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 54 Tādējādi Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tā, ka tam pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, ar kuru maksātnespējas procesā tiesa, kura izskata šo procesu, pēc savas ierosmes nevar pārbaudīt to līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, kuri ir pamatā minētajā procesā paziņotajiem prasījumiem, lai arī šīs tiesas rīcībā ir vajadzīgais juridiskais un faktiskais pamatojums.
- 55 Attiecībā uz pirmā jautājuma b) daļu no iesniedzējtiesas konstatējumiem izriet, ka pamatlietā apspriestajos tiesību aktos ir atļauts apstrīdēt nevis visus prasījumus, kuri izriet no kredītlīguma, kurā var būt ietverti negodīgi noteikumi, bet vienīgi nenodrošinātos prasījumus un tikai tādēļ, ka attiecībā uz tiem ir iestājies noilgums vai tie ir zaudējuši spēku.
- 56 Kā norādīts šī sprieduma 46. punktā minētajā judikatūrā, tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā nozīmē, ka patērētājs valsts tiesā var apstrīdēt tādu prasījumu pamatotību, kuri izriet no kredītlīguma, kurā ietverti iespējami negodīgi noteikumi, neatkarīgi no tā, vai tie ir nodrošināti vai nenodrošināti.
- 57 Turklāt, lai arī no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka pamatlietā apspriestajos tiesību aktos parādnieks, kurš vēlas apstrīdēt nenodrošinātu prasījumu, var vienīgi atsaukties uz to, ka šim prasījumam ir iestājies noilgums vai tas ir zaudējis spēku, ir jāatgādina, ka valsts tiesas pilnvaru pēc savas ierosmes

atzīt par spēkā neesošiem negodīgus noteikumus ierobežošana var ietekmēt ar Direktīvas 93/13 6. un 7. pantu nodrošinātās aizsardzības efektivitāti (pēc analogijas skat. spriedumu, 2002. gada 21. novembris, *Cofidis*, C-473/00, EU:C:2002:705, 35. punkts).

- 58 Tādējādi tādā valsts tiesiskajā regulējumā kā pamatlietā, atļaujot apstrīdēt vienīgi dažus prasījumus, kuri izriet no patēriņa līguma, kura daži noteikumi var tikt atzīti par negodīgiem, un tikai ar ierobežotu iebildumu skaitu, proti, ka šiem prasījumiem ir iestājies noilgums vai tie ir zaudējuši spēku, nav izpildītas no Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkta izrietošās prasības.
- 59 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, kurā maksātnespējas procesā, pirmkārt, tiesa, kurā šis process tiek izskatīts, pēc savas ierosmes nevar pārbaudīt to līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, kuri ir pamatā minētajā procesā paziņotajiem prasījumiem, lai arī šīs tiesas rīcībā ir vajadzīgais juridiskais un faktiskais pamatojums, un kurā, otrkārt, šī tiesa var vienīgi pārbaudīt nenodrošinātos prasījumus un tikai ar ierobežotu iebildumu skaitu, proti, ka šiem prasījumiem ir iestājies noilgums vai tie ir zaudējuši spēku.

Par otro jautājumu

- 60 Uzdodot otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kura izskata strīdu par prasījumiem, kuri izriet no kredītīguma šīs direktīvas izpratnē, pēc savas ierosmes ir jāpārbauda tas, vai ir izpildīts šajā tiesību normā paredzētais pienākums sniegt informāciju, un ir jāizdara visi secinājumi, kuri saskaņā ar valsts tiesībām izriet no šī pienākuma neizpildes.
- 61 Vispirms ir jāuzsver, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktā noteiktais pienākums sniegt informāciju tāpat kā šīs direktīvas 5. un 8. pantā paredzētie pienākumi veicina šīs direktīvas mērķa īstenošanu, kas, kā izriet no tās preambulas 7. un 9. apsvēruma, nozīmē patēriņa kredītu jomā noteiktās pamatnozārēs paredzēt pilnīgu un obligātu saskaņošanu, kas tiek uzskatīta par nepieciešamu, lai visiem Eiropas Savienības patērētājiem nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un sekmētu pareizi funkcionējoša patēriņa kredītu iekšējā tirgus izveidi (pēc analogijas skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, *CA Consumer Finance*, C-449/13, EU:C:2014:2464, 21. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 62 Attiecībā uz otrā jautājuma a) daļu ir jānorāda, ka Tiesa vairākkārt ir atgādinājusi valsts tiesas pienākumu pēc savas ierosmes pārbaudīt atsevišķu Savienības tiesību normu patēriņa jomā pārkāpumu (šajā ziņā saistībā ar Direktīvu 93/13 skat. spriedumu, 2009. gada 4. jūnijs, *Pannon GSM*, C-243/08, EU:C:2009:350, 32. punkts; saistībā ar Padomes 1985. gada 20. decembra Direktīvu 85/577/EEK par patērētāja aizsardzību attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti ārpus uzņēmuma telpām (OV L 372, 31. lpp.), skat. spriedumu, 2009. gada 17. decembris, *Martín Martín*, C-227/08, EU:C:2009:792, 29. punkts, un saistībā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1999. gada 25. maija Direktīvu 1999/44/EK par dažiem patēriņa preču pārdošanas aspektiem un saistītajām garantijām (OV L 171, 12. lpp.) skat. spriedumu, 2013. gada 3. oktobris, *Duarte Hueros*, C-32/12, EU:C:2013:637, 39. punkts).
- 63 Kā savu secinājumu 51. un nākamajos punktos ir norādījusi ģenerālvokāte, šādu prasību pamato apsvērumi, ka aizsardzības sistēma saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru balstās uz ideju, ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdevēju vai piegādātāju ir nelabvēlīgākā situācijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni; šī situācija viņam liek piekrist pārdevēja vai piegādātāja iepriekš izstrādātajiem noteikumiem bez iespējas ietekmēt to saturu (spriedums, 2015. gada 1. oktobris, *ERSTE Bank Hungary*, C-32/14, EU:C:2015:637, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 64 Šajā ziņā pirms līguma noslēgšanas informācija par tā noteikumiem un šī līguma parakstīšanas sekām patērētājam ir ļoti svarīga. Tostarp uz šīs informācijas pamata pēdējais minētais nolemj, vai viņš vēlas tikt saistīts ar pārdevēja vai piegādātāja iepriekš formulētajiem nosacījumiem (šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 16. janvāris, *Constructora Principado*, C-226/12, EU:C:2014:10, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 65 Turklāt pastāv ievērojams risks, ka, it īpaši nezināšanas dēļ, patērētājs var nenorādīt uz tiesību normu, kuras mērķis ir viņu aizsargāt (spriedums, 2015. gada 4. jūnijs, *Faber*, C-497/13, EU:C:2015:357, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 66 No tā izriet, ka patērētāja efektīva aizsardzība nevar tikt sasniegta, ja valsts tiesai pēc savas ierosmes nebija jāizvērtē to prasību izpilde, kuras izriet no Savienības tiesību normām patērētāju tiesību jomā (pēc analogijas skat. spriedumu, 2007. gada 4. oktobris, *Rampion* un *Godard*, C-429/05, EU:C:2007:575, 61. un 65. punkts).
- 67 Kā ir ticis atgādināts šī sprieduma 53. punktā, lai nodrošinātu šajā direktīvā paredzēto aizsardzību, pastāvošā nevienlīdzība starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju var tikt izlīdzināta tikai ar valsts tiesas, kura izskata šādus strīdus, aktīvu iejaukšanos, proti, no to personu puses, kas pašas nav līguma slēdzējas.
- 68 Valsts tiesas pēc savas ierosmes veiktā pārbaude par to prasību izpildi, kuras izriet no Direktīvas 2008/48, ir piemērots pasākums, lai sasniegtu šīs direktīvas 10. panta 2. punktā paredzēto rezultātu un lai veicinātu tās preambulas 31. un 43. apsvērumā paredzēto mērķu īstenošanu (pēc analogijas skat. rīkojumu, 2010. gada 16. novembris, *Pohotovost*, C-76/10, EU:C:2010:685, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 69 It īpaši atbilstoši Direktīvas 2008/48 23. pantam sankcijām, kas ir paredzētas par tādu valsts tiesību normu pārkāpumiem, kuras pieņemtas saskaņā ar šo direktīvu, ir jābūt preventīvām. Neapšaubāmi valsts tiesu veiktajai pārbaudei par to prasību izpildi, kuras izriet no šīs pašas direktīvas, ir šāds raksturs.
- 70 Tā kā valsts tiesai tādējādi ir jānodrošina patērētāju aizsardzības lietderīgums, kā paredzēts Direktīvas 2008/48 normās, ar Savienības tiesībām attiecīgajā jomā tai piešķirtā nozīme neaprobežojas vienīgi ar tiesībām lemt par to, vai ir izpildītas minētās prasības, bet arī ietver pienākumu pēc savas ierosmes izskatīt šo jautājumu, ja tās rīcībā ir vajadzīgais juridiskais un faktiskais pamatojums (pēc analogijas skat. spriedumu, 2009. gada 4. jūnijs, *Pannon GSM*, C-243/08, EU:C:2009:350, 32. punkts).
- 71 Turklāt, ja valsts tiesa pēc savas ierosmes ir konstatējusi Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta pārkāpumu, tai, negaidot, kad patērētājs šajā ziņā iesniedz pieteikumu, ir jāizdara visi secinājumi, kuri saskaņā ar valsts tiesībām izriet no šāda pārkāpuma, ar nosacījumu, ka tiek ievērots sacīkstes princips (pēc analogijas skat. spriedumus, 2013. gada 21. februāris, *Banif Plus Bank*, C-472/11, EU:C:2013:88, 36. punkts, un 2015. gada 1. oktobris, *ERSTE Bank Hungary*, C-32/14, EU:C:2015:637, 42. punkts).
- 72 Šajā kontekstā arī ir jāatgādina, ka no Direktīvas 2008/48 23. panta izriet, ka dalībvalstis pieņem noteikumus par sankcijām, kas piemērojamas par valsts noteikumu, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, pārkāpumiem, un veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu sankciju īstenošanu. Papildus tam, ka paredzētajām sankcijām ir jābūt preventīvām, tām arī ir jābūt efektīvām un samērīgām.
- 73 Šajā ziņā, tiklīdz valsts tiesa ir konstatējusi pienākuma sniegt informāciju neizpildi, tai no tā ir jāizdara visi attiecīgie valsts tiesībās paredzētie secinājumi, ar nosacījumu, ka ar tajās paredzētajām sankcijām ir izpildītas Direktīvas 2008/48 23. pantā paredzētās prasības, kā tās ir interpretējusi Tiesa, it īpaši spriedumā *LCL Le Crédit Lyonnais* (C-565/12, EU:C:2014:190).

74 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kura izskata strīdu par prasījumiem, kuri izriet no kredītīguma šīs direktīvas izpratnē, pēc savas ierosmes ir jāpārbauda, vai ir izpildīts šajā tiesību normā paredzētais pienākums sniegt informāciju, un ir jāizdara visi secinājumi, kuri saskaņā ar valsts tiesībām izriet no šī pienākuma neizpildes, ar nosacījumu, ka ar sankcijām tiek izpildītas minētās direktīvas 23. panta prasības.

Par trešo jautājumu

75 Uzdodot trešo jautājumu, iesniedzējtiesa, vispirms norādījusi, ka strīds pamatlietā ir starp divām privātpersonām, būtībā jautā, vai attiecīgajām Direktīvas 93/13 un Direktīvas 2008/48 normām ir tieša iedarbība.

76 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 288. panta trešo daļu direktīvas tām dalībvalstīm, kurām tās adresētas, uzliek saistības attiecībā uz sasniedzamo rezultātu, bet ļauj šo valstu iestādēm noteikt to īstenošanas formas un metodes. Tādējādi direktīva pati par sevi nevar radīt pienākumus attiecībā uz privātpersonām un līdz ar to uz to nevar atsaukties, vēršoties pret privātpersonām (spriedums, 2012. gada 24. janvāris, *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 37. punkts un tajā minētā judikatūra). Tomēr dalībvalsts pienākums veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai sasniegtu direktīvā noteikto rezultātu, ir saistošs pienākums, kas ir uzlikts ar LESD 288. panta trešo daļu un pašu direktīvu. Šis pienākums veikt visus nepieciešamos pasākumus – gan vispārējos, gan īpašos – ir obligāts visām dalībvalstu iestādēm, tai skaitā arī tiesām, jautājumos, kas ir to kompetencē (spriedums, 2008. gada 24. jūnijs, *Commune de Mesquer*, C-188/07, EU:C:2008:359, 83. punkts un tajā minētā judikatūra).

77 Šajā gadījumā, pirmkārt, pienākums pēc savas ierosmes pārbaudīt atsevišķu noteikumu negodīgumu un kredītīgumā obligāti minētas informācijas esamību ir procesuāla norma, kura ir jāizpilda nevis privātpersonai, bet gan tiesu iestādēm (pēc analogijas skat. spriedumus, 2014. gada 10. septembris, *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 67. punkts, kā arī 2016. gada 18. februāris, *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

78 Otrkārt, kā izriet no Direktīvas 2008/48 23. panta formulējuma, dalībvalstu iestādēm ir jānodrošina, ka, transponējot, kā arī īstenojot minēto direktīvu, tiek piemērotas efektīvas, samērīgas un preventīvas sankcijas.

79 Turklāt ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, piemērojot valsts tiesības, valsts tiesām tās ir jāinterpretē cik vien iespējams atbilstoši Direktīvas 2008/48 tekstam un mērķim, lai sasniegtu tajā paredzēto rezultātu un tātad panāktu atbilstību LESD 288. panta trešajai daļai. Šis pienākums interpretēt valsts tiesības atbilstoši [Savienības tiesībām] atbilst LESD sistēmai, jo tas ļauj valsts tiesām, īstenojot savu kompetenci, nodrošināt Savienības tiesību pilnīgu efektivitāti, iztiesājot tajās iesniegtās lietas (pēc analogijas skat. spriedumu, 2012. gada 24. janvāris, *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

80 Tādējādi uz trešo jautājumu atbilde nav jāsniedz.

Par ceturto jautājumu

81 Uzdodot ceturto jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, kā ir jāinterpretē jēdzieni “kredīta kopsumma” un “izņemtā kredīta vērtība”, kuri ir ietverti – pirmais – Direktīvas 2008/48 3. panta l) punktā, kā arī 10. panta 2. punktā un – otrais – tās I pielikuma I daļā.

82 Iesniedzējtiesa ir konstatējusi, ka pamatlietā apspriestajā līgumā, ar kuru aizdevējs uzņēmās piešķirt laulātajiem *Radlinger* aizdevumu, bija noteikts, ka ar šīs kredītlīnijas izmaksas par tās atvēršanu, kā arī pirmais mēneša maksājums un attiecīgā gadījumā nākamie mēneša maksājumi ir atskaitāmi no minētā

kredīta kopsummas. Tāpat ir radies jautājums it īpaši par to, vai šī paša kredīta daļa, kura netika nodota attiecīgo personu rīcībā, varēja tikt ietverta izņemtā kredīta vērtībā Direktīvas 2008/48 I pielikuma I daļas izpratnē, lai aprēķinātu GPL.

- 83 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka kredīta kopsumma Direktīvas 2008/48 izpratnē tās 3. panta l) punktā ir definēta kā maksimālā kopsumma, kas pieejama saskaņā ar kredītīgumu.
- 84 Turklāt saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta g) punktu kredīta kopējās izmaksas patērētājam ir visas izmaksas, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītīgumu un ir kreditoram zināmi. Visbeidzot, atbilstoši minētās direktīvas 3. panta i) punktam GPL ir kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kas ir izteiktas ikgadējos procentos no kredīta kopsummas, attiecīgajā gadījumā iekļaujot izmaksas atbilstīgi šīs pašas direktīvas 19. panta 2. punktam.
- 85 Tā kā jēdziens “kopējā summa, kas jāmaksā patērētājam” Direktīvas 2008/48 3. panta h) punktā ir definēts kā “kopējā kredīta kopsumma un kredīta kopējās izmaksas patērētājam”, no tā izriet, ka jēdzieni “kredīta kopsumma” un “kredīta kopējās izmaksas patērētājam” izslēdz viena otru un ka tādējādi kredīta kopsummā nevar iekļaut nekādas summas, kuras ir ietvertas kredīta kopējās izmaksās patērētājam.
- 86 Līdz ar to kredīta kopsummā Direktīvas 2008/48 3. panta l) punkta un 10. panta 2. punkta izpratnē nevar tikt ietvertas nekādas summas, ar kurām tiek apmaksātas tādas saistības ar attiecīgo kredītu uzņemtās saistības kā administratīvās izmaksas, procenti, komisijas nauda vai cita veida izmaksas, kuras ir jāmaksā patērētājam.
- 87 Jāuzsver – ar to, ka kredīta kopsummā nelikumīgi tiek iekļautas summas, kuras ir ietvertas kredīta kopējās izmaksās patērētājam, noteikti tiks novērtēta par zemu GPL, jo tās aprēķins ir atkarīgs no kredīta kopsummas.
- 88 Direktīvas 2008/48 19. panta 1. punktā ir precizēts, ka GPL, ar kuru gadā nosaka pašreizējo vērtību visām saistībām, par kuru vienojies kreditors un patērētājs, aprēķina saskaņā ar matemātisko formulu, kas izklāstīta šīs direktīvas I pielikuma I daļā. Šajā direktīvā ir noteikts, ka pamatvienādojums, ar ko nosaka GPL, izsaka ekvivalenci gada periodā starp kopējo esošo izņemtā kredīta vērtību, no vienas puses, un kopējo esošo atmaksas un izmaksu vērtību, no otras puses. Tādējādi izņemtā kredīta vērtība Direktīvas 2008/48 I pielikuma I daļas izpratnē atbilst kredīta kopsummai šīs direktīvas 3. panta l) punkta izpratnē.
- 89 Šajā gadījumā iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai viena vai vairākas šī sprieduma 27. un 28. punktā minētās summas nelikumīgi ir tikušas iekļautas kredīta kopsummā Direktīvas 2008/48 3. panta l) punkta izpratnē, jo šīs apstākļi var ietekmēt GPL aprēķinu un tādējādi tās informācijas pareizību, kura aizdevējam saskaņā ar šīs direktīvas 10. panta 2. punktu ir jānorāda pamatlietā apspriestajā kredītīgumā.
- 90 Kā būtībā ir norādīts Direktīvas 2008/48 preambulas 31. un 43. apsvērumā, patērētājam sniegtajai informācijai par kredīta kopējām izmaksām tādas likmes veidā, kas ir aprēķināta saskaņā ar vienotu matemātisku formulu, ir būtiska nozīme. Pirmkārt, šī informācija veicina tirgus pārskatāmību, ļaujot patērētājam salīdzināt kredīta piedāvājumus. Otrkārt, tā ļauj patērētājam novērtēt savu saistību apmēru (šajā ziņā skat. spriedumu, 2004. gada 4. marts, *Cofinoga*, C-264/02, EU:C:2004:127, 26. punkts, un rīkojumu, 2010. gada 16. novembris, *Pohotovost*, C-76/10, EU:C:2010:685, 70. punkts).
- 91 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 3. panta l) punkts un 10. panta 2. punkts, kā arī šīs direktīvas I pielikuma I daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka kredīta kopsumma un izņemtā kredīta vērtība nozīmē visas patērētāja rīcībā nodotās summas, izslēdzot tās summas, kuras aizdevējs piešķir, lai apmaksātu ar attiecīgo kredītu saistītās izmaksas, un kuras faktiski šim patērētājam nav samaksātas.

Par piekto un sesto jautājumu

- 92 Ar piekto un sesto jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 93/13 normas ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai izvērtētu, vai patērētājam, kurš neizpilda savas saistības, noteiktā kompensācija ir neproporcionāli liela šīs direktīvas I pielikuma 1. punkta e) apakšpunkta izpratnē, ir jāizvērtē visu attiecīgajā līgumā iekļauto noteikumu par kompensāciju kumulatīvā iedarbība neatkarīgi no tā, vai kreditors faktiski uzstāj, lai katrs no tiem tiek pilnībā izpildīts, un tādējādi, ka attiecībā uz tiem noteikumiem, kuri atzīti par negodīgiem, valsts tiesām nav jāpiemēro visi šie noteikumi vai tikai daži no tiem.
- 93 Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, ir jāatgādina, pirmkārt, ka pielikumā, kurš minēts Direktīvas 93/13 3. panta 3. punktā, atrodas indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem, kuru vidū, kā izriet no šī pielikuma 1. punkta e) apakšpunkta, ir tie, kuru mērķis vai sekas ir “pieprasīt patērētājam, kurš nespēj izpildīt savas saistības, maksāt neproporcionāli lielu kompensāciju”.
- 94 Izvērtējot, vai konkrēts līguma noteikums ir vai nav negodīgs, Direktīvas 93/13 4. panta 1. punktā ir norādīts, ka atbilde uz jautājumu ir sniedzama, ņemot vērā to preču vai pakalpojumu raksturu, par ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem līguma slēgšanas brīdī pastāvošajiem ar tā noslēgšanu saistītajiem apstākļiem (šajā ziņā skat. rikojumu, 2010. gada 16. novembris, *Pohotovost*, C-76/10, EU:C:2010:685, 59. punkts, un spriedumu, 2015. gada 9. jūlijs, *Bucura*, C-348/14, EU:C:2015:447, 48. punkts).
- 95 Tādējādi, kā savu secinājumu 74. punktā ir norādījusi ģenerālvokāte, ir jāizvērtē visu starp komersantu un patērētāju noslēgtā līguma noteikumu kumulatīvā iedarbība. Šāds vērtējums ir pamatots, jo šie noteikumi tiek piemēroti kopā neatkarīgi no tā, vai kreditors faktiski uzstāj, lai tie tiktu pilnībā izpildīti (pēc analogijas skat. spriedumu, 2014. gada 10. septembris, *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 42. punkts).
- 96 Otrkārt, ir jāuzsver, ka atbilstoši Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta pirmajai teikuma daļai dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam. Tomēr šīs direktīvas 6. panta 1. punkta otrajā teikuma daļā ir precizēts, ka šāds līgums “pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem”.
- 97 Tiesa ir atgādinājusi, ka valsts tiesām ir vienīgi pienākums novērst negodīga līguma noteikuma piemērošanu, lai patērētājam tas nebūtu saistošs, bet tām nav tiesību koriģēt tā saturu. Līgumam principā ir jāturpina pastāvēt bez jebkādiem citiem grozījumiem, izņemot negodīgu noteikumu svīturošanu, ciktāl saskaņā ar valsts tiesību normām šāda līguma pastāvēšana ir juridiski iespējama (spriedums, 2015. gada 21. janvāris, *Unicaja Banco* un *Caixabank*, C-482/13, C-484/13, C-485/13 un C-487/13, EU:C:2015:21, 28. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 98 Šādu interpretāciju turklāt apstiprina Direktīvas 93/13 mērķis un vispārējā sistēma. Šajā ziņā, ņemot vērā sabiedrības interešu svarīgumu un raksturu, uz kurām ir balstīta patērētāju aizsardzība, šajā direktīvā, kā izriet no tās 7. panta 1. punkta, dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt adekvātus un efektīvus līdzekļus, “lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos”. Visbeidzot, ja valsts tiesai būtu atļauts koriģēt šādos līgumos ietverto negodīgu noteikumu saturu, šādas tiesības varētu kaitēt direktīvas 7. pantā paredzētā ilgtermiņa mērķa sasniegšanai, jo tādējādi tiktu mazināta preventīvā iedarbība, ko attiecībā uz komersantiem rada vienkārša un tieša šādu negodīgu noteikumu nepiemērošana patērētājam (spriedums, 2013. gada 30. maijs, *Asbeek Brusse* un *de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, 58. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 99 Tādējādi šādā situācijā, kurā valsts tiesa secina, ka noteikums ir negodīgs Direktīvas 93/13 izpratnē, šai tiesai ir jāizdara visi no tā izrietošie secinājumi saskaņā ar valsts tiesībām, lai nodrošinātu, ka minētais noteikums šim patērētājam nav saistošs (šajā ziņā skat. rīkojumu, 2010. gada 16. novembris, *Pohotovost*, C-76/10, EU:C:2010:685, 62. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 100 No tā izriet, kā savu secinājumu 75. punktā ir norādījusi ģenerālvokāte, ka valsts tiesai, kas ir konstatējusi, ka vairāki starp komersantu un patērētāju noslēgta līguma noteikumi ir negodīgi Direktīvas 93/13 izpratnē, ir jāizslēdz visi negodīgi noteikumi, nevis tikai daži no tiem.
- 101 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz piekto un sesto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 normas ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai izvērtētu, vai patērētājam, kurš neizpilda savas saistības, noteiktā kompensācija ir neproporcionāli liela šīs direktīvas I pielikuma 1. punkta e) apakšpunkta izpratnē, ir jāizvērtē visu attiecīgajā līgumā iekļauto noteikumu par kompensāciju kumulatīvā iedarbība neatkarīgi no tā, vai kreditors faktiski uzstāj, lai katrs no tiem tiek pilnībā izpildīts, un tādējādi, ka attiecīgā gadījumā valsts tiesām atbilstoši minētās direktīvas 6. panta 1. punktam ir jāizdara visi secinājumi, kuri izriet no atsevišķu noteikumu atzīšanas par negodīgiem, izslēdzot katru no tiem, kuri atzīti par negodīgiem, lai nodrošinātu, ka patērētājam tie nav saistoši.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 102 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

- 1) Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 7. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, kurā maksātnespējas procesā, pirmkārt, tiesa, kurā šis process tiek izskatīts, pēc savas ierosmes nevar pārbaudīt to līguma noteikumu iespējamo negodīgumu, kuri ir pamatā minētajā procesā paziņotajiem prasījumiem, lai arī šīs tiesas rīcībā ir vajadzīgais juridiskais un faktiskais pamatojums, un kurā, otrkārt, šī tiesa var vienīgi pārbaudīt nenodrošinātos prasījumus un tikai ar ierobežotu iebildumu skaitu, proti, ka šiem prasījumiem ir iestājies noilgums vai tie ir zaudējuši spēku;
- 2) Padomes 2008. gada 23. aprīļa Direktīvas 2008/48/EK par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK 10. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kura izskata strīdu par prasījumiem, kuri izriet no kredītlīguma šīs direktīvas izpratnē, pēc savas ierosmes ir jāpārbauda, vai ir izpildīts šajā tiesību normā paredzētais pienākums sniegt informāciju, un ir jāizdara visi secinājumi, kuri saskaņā ar valsts tiesībām izriet no šī pienākuma neizpildes, ar nosacījumu, ka ar sankcijām tiek izpildītas minētās direktīvas 23. panta prasības;
- 3) Direktīvas 2008/48 3. panta l) punkts un 10. panta 2. punkts, kā arī šīs direktīvas I pielikuma I daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka kredīta kopsomma un izņemtā kredīta vērtība nozīmē visas patērētāja rīcībā nodotās summas, izslēdzot tās summas, kuras aizdevējs piešķīris, lai apmaksātu ar attiecīgo kredītu saistītās izmaksas, un kuras faktiski šim patērētājam nav samaksātas;
- 4) Direktīvas 93/13 normas ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai izvērtētu, vai patērētājam, kurš neizpilda savas saistības, noteiktā kompensācija ir neproporcionāli liela šīs direktīvas I pielikuma 1. punkta e) apakšpunkta izpratnē, ir jāizvērtē visu attiecīgajā līgumā iekļauto noteikumu par kompensāciju kumulatīvā iedarbība neatkarīgi no tā, vai kreditors faktiski

uzstāj, lai katrs no tiem tiek pilnībā izpildīts, un tādējādi, ka attiecīgā gadījumā valsts tiesām atbilstoši minētās direktīvas 6. panta 1. punktam ir jāizdara visi secinājumi, kuri izriet no atsevišķu noteikumu atzīšanas par negodīgiem, izslēdzot katru no tiem, kuri atzīti par negodīgiem, lai nodrošinātu, ka patērētājam tie nav saistoši.

[Paraksti]